

Тема 17. Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.

Загальна характеристика української культури другої половини XIX – початку XX ст.:

Формування української нації викликає рух за розвиток національної культури, посилює процес пробудження національної свідомості, інтерес суспільства до свого історичного минулого, усної народної творчості, етнографії, мови. Царат не визнавав української мови, виступав проти видання українських книжок. Після реформи 1861 р. швидко розвивався український національний рух, який значною мірою спирався на «громади». Практична робота «громад» переважно складалася із культурницьких заходів, участі в роботі недільних шкіл, видання підручників, публікацій усної народної творчості.

На Західній Україні українська культура мала можливості вільного розвитку.

НАДДНІПРЯНСЬКА УКРАЇНА

Освіта	<p><u>1865р. — відкриття в Одесі Новоросійського університету</u>, третього в Україні.</p> <p><u>1905р. — скасування обмежень українського слова — наслідок першої російської революції</u></p> <p><u>1906р. — заснування культурно-освітніх товариств «Просвіта» в Києві, Полтаві, Одесі, Чернігові.</u> В їх роботі, брали участь М. Коцюбинський і Б. Грінченко</p>
Наука й техніка	<p><u>1873-1919 рр. — діяльність у Києві історичного товариства Нестора-літописця</u></p> <p><u>1873-1876 рр. — діяльність у Києві Південно-західного відділу Російського географічного товариства</u></p> <p><u>1882-1907 рр. — видання в Києві журналу «Киевская старина» (друкуються В. Антонович, Д. Баталій, М. Костомаров, А. Кримський та ін.)</u></p> <p>1886 р. — <u>І. Мечников організує в Одесі першу в країні бактеріологічну станцію</u></p> <p><u>Агатангел Кримський – мовознавець, поліглот, знав більш ніж 50 мов.</u></p> <p>Іван Пулюй – український фізик та електротехнік, громадський діяч.</p> <p>Ілля Мечников -учений-мікробіолог</p> <p>1890-ті рр. — <u>відкриття В. Хвойком перших пам'яток трипільської культури</u></p> <p><u>1907 р. — заснування М. Грушевським «Українського наукового товариства»</u></p> <p>1907-1909 рр. — <u>видання «Словника української мови» Б. Грінченка</u></p>

Література	<p>1838-1918 рр. — <u>І. Нечуй-Левицький</u> («Микола Джеря», «Кайдашева сім'я»)</p> <p>1849-1920 рр. — <u>П. Мирний</u></p> <p><u>1861 р. – видання у Петербурзі громадою журналу «Основа»</u></p> <p>1864-1902 рр. — П. Грабовський, поет (збірки «Пролісок», «півночі», «Кобза»)</p> <p>1864-1913 рр. — <u>М. Коцюбинський</u>, один з найвидатніших українських прозаїків («Фата Моргана», «Тіні забутих предків» та ін.)</p> <p>1871-1913 рр. — <u>Леся Українка</u>, поетеса («Досвітні огні», «Сім струн»)</p> <p><u>1880 р. — перше видання роману П. Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»</u></p>
Театр і музика	<p>1832-1887 рр. — <u>П. Сокальський, композитор</u> (опери «Мазепа», «Богдан Хмельницький»)</p> <p>1842-1912 рр. — <u>М. Лисенко, композитор (музика до творів «Кобзаря», опери «Різдвяна ніч», «Тарас Бульба», «Наталка-Полтавка» та ін.)</u></p> <p><u>1864 р. — перше виконання в Петербурзі опери С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм»</u></p> <p>1882 р. — заснування в Єлисаветграді М. Кропивницьким українського професійного театру (грають М. Заньковецька, М. Садовський та ін.)</p> <p>80-90-ті рр. — діяльність українських театральних труп на чолі з <u>М. Старицьким, М. Кропивницьким, П. Саксаганським, М. Садовським.</u></p> <p><u>1904 р. — заснування М. Лисенком музично-драматичної школи (першого в Україні театального навчального закладу)</u></p>
Архітектура й образотвор. мистецтво	<p>1862-1882 рр. — <u>спорудження Вододимирського собору в Києві (арх. О.Беретті).</u></p>
Меценати	<p>Меценат - особа, яка безкорисливо вкладає кошти в розвиток освіти, науки, культури тощо</p> <p>Богдан Ханенко - український колекціонер старовини і творів мистецтва, меценат, промисловець. Член Київського товариства старожитностей і мистецтв</p>

	Василь Смиренко - український промисловець, інженер-конструктор та технолог у галузі цукроваріння, визначний меценат української культури, видавець. Член Київського товариства старожитностей і мистецтв.
--	---

ЗАХІДНА УКРАЇНИ

Освіта	<p><u>1868 р. — заснування у Львові українського культурно-освітнього товариства «Просвіта».</u></p> <p><u>1875 р. — заснування університету в Чернівцях.</u></p>
Наука й техніка	<p><u>1873 р. - заснування у Львові Літературного товариства ім. Т. Г. Шевченка</u></p> <p><u>1892 р. на базі Літературного товариства ім. Т. Г. Шевченка створено Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка</u></p>
Література	<p>1834-1888 рр. — <u>Ю. Федькович</u>, буковинський поет («Довбуш», «Лук'ян Кобилиця», «Дезертир» та ін.)</p> <p>1856-1916 рр. — <u>Іван Франко</u></p> <p>1868-1942 рр. — <u>О. Кобилянська</u> («Земля», «У неділю рано зілля копала»)</p> <p>1871-1936 рр. — <u>В. Стефаник</u> («Камінний хрест» та інші оповідання)</p>
Театр і музика	<p><u>1864 р. — заснування у Львові першого українського професійного театру товариства «Руська бесіда» (режисер — О. Бачинський)</u></p> <p><u>поч. XX ст. – працює відома оперна співачка Соломія Крушелницька</u></p>
Архітектура і образотвор. мистецтво	<p>1864-1882 рр. — <u>збудування в Чернівцях резиденції митрополита</u> (арх. І. Главка)</p> <p>1897-1900 рр. — <u>Оперний театр у Львові</u> (арх. З. Горголевський)</p>